

Biologische sierteelt

Wat is biologisch?
Welke eisen zijn er?
Alles over certificeren

Bionext

Alles wat u wilt weten over biologische bloemen, planten en struiken

Biologische voeding krijgt een steeds grotere plek in het supermarkt schap. Deze stijging zien we in heel Europa. Een groeiende groep consumenten kiest voor biologisch, en daarmee stijgt ook de vraag naar biologische sierteeltproducten. Uit onderzoek van Intratuin blijkt zelfs dat 38% van de huishoudens voorkeur heeft voor biologisch geteelde bloeiers. Dit zien we ook terug in het groeiende aantal webshops en pluktuinen met biologische bloemen.

Op dit moment is het aanbod zeer beperkt: slechts enkele tientallen telers in de sierteeltsector hebben het biologische keurmerk. Bovendien is de afzet van biologische bloembollen, bloemen en planten erg versnipperd. Dit maakt het voor zowel consumenten als gemeenten lastig om ermee aan de slag te gaan. Een gemiste kans! Daarom leggen we u graag uit wat de route is van een biologische bloem, bol of plant tot aan de consument, met alle keurmerkeisen erbij.

Wat zijn biologische sierteeltproducten?

Onder biologische sierteelt producten verstaan we biologische bloembollen, snijbloemen, kamerplanten, vaste planten, bos- & haagplantsoen en laanbomen. Ondanks dat de biologische sierteeltmarkt nog klein is, is er al wel een gevarieerd aanbod verkrijgbaar. De tulp is nu het meest geteelde biologische gewas onder de bloembollen. Daarnaast worden onder andere biologische krokussen, narcissen, dahlia's, blauwe druifjes en lilies geteeld. Een grote veelzijdigheid aan biologische zomerbloemen en snijgroen is beschikbaar bij de Nederlandse bloemenveilingen, verschillende

kwekerijen en pluktuinen. Ook kamerplanten zoals cactussen en orchideeën, vele soorten vaste planten, bomen en heesters zoals lavendel, buxus, vlinderstuik en haagbeuk, en verschillende laanbomen worden in Nederland biologisch geteeld. Daarnaast zijn er bedrijven die biologisch bloemzaad telen en verkopen.

Uit gebruikswaardeonderzoek blijkt dat er grote verschillen kunnen zitten tussen rassen qua

ziektegevoeligheid en houdbaarheid. Biologische telers houden in de keuze van hun rassen zoveel mogelijk rekening met deze ziektegevoeligheid. Soorten die gangbaar lastig te telen zijn, zijn biologisch extra lastig. Lelies worden daarom bijvoorbeeld nog maar weinig biologisch geteeld.

Wat is biologisch?

Biologisch telen is telen in samenwerking met de natuur. Sterke rassen en een gezonde en weerbare bodem zijn de basis van een succesvolle teelt. Door het toepassen van vruchtwisseling en natuurlijke bemesting worden bodemprocessen gestimuleerd en bodemziekten voorkomen. Diversiteit van gewassen in en rond het veld stimuleert de aanwezigheid van natuurlijke vijanden (bv. lieveheersbeestjes) die ziekten en plagen mee in toom houden. De regels die gelden voor de biologische sierteelt, zijn hetzelfde als die voor de teelt van biologische voedingsgewassen en zijn vastgelegd in de Europese biologische verordening.

Omschakelen

Een gangbare teler die biologische sierteelt gewassen wil gaan telen, moet eerst zijn grond omschakelen. Dit proces duurt twee jaar voor bedrijven met één of tweejarige teelten en drie jaar voor permanente teelten zoals boomteelt. Hiervoor moeten het bedrijf en de bijbehorende percelen aangemeld worden bij Skal Biocontrole. Na registratie voert Skal een toelatingsonderzoek uit om te beoordelen of het bedrijf

aan alle voorwaarden voldoet. Tijdens de omschakelperiode moet het bedrijf al voldoen aan alle voorwaarden van de biologische teelt, maar kunnen de producten nog niet biologisch worden afgezet. Een omschakelperiode is vooral nodig om eventuele residuen van kunstmest en bestrijdingsmiddelen in de bodem kwijt te raken en om de kwaliteit van de landbouwgrond te verbeteren.

Certificering

Het woord *biologisch* is wettelijk beschermd en mag alleen door gecertificeerde bedrijven worden gebruikt die zijn aangesloten bij Skal Biocontrole. Dit geldt dus ook voor producenten en handelaren in de sierteeltketen.

Gecertificeerde bedrijven mogen als zichtbaar teken van de certificering het Europees biologisch keurmerk op hun biologische producten plaatsen. Deze ziet u hiernaast. Dit logo geeft als enige certificaat aan of een product biologisch gecertificeerd is. Dit keurmerk is voor de consument duidelijk herkenbaar en kan de producent een meerprijs opleveren in de markt. Naast het Europese biologische keurmerk, heeft elk biologisch bedrijf een eigen Skal-nummer, wat het voor afnemers en consumenten gemakkelijk maakt de biologische herkomst van het product te checken.

Ieder bedrijf dat biologische producten wil produceren, verwerken, verpakken, importeren, verhandelen of opslaan moet hiervoor gecertificeerd zijn. Dit geldt voor alle bedrijven in de keten.

In Nederland is Skal Biocontrole de enige organisatie die bedrijven biologisch certificeert en controleert volgens de Europese biologische Verordening. In deze Verordening staan de regels beschreven waar de teelt, verwerking en handel van biologische producten aan moet voldoen.

Biologische handel en verwerking

Naast biologische telers, hebben ook handel- en verwerkingsbedrijven die werken met biologische producten een biologisch certificaat nodig. Certificering van handel- en verwerkingsbedrijven is noodzakelijk om de biologische oorsprong (herkomst) en de scheiding van biologische en gangbare producten te kunnen garanderen.

Veel bedrijven verwerken in de praktijk zowel biologische als gangbare producten. De biologische producten moeten dan in het hele bedrijf zowel fysiek als administratief gescheiden blijven van de gangbare producten. Dit om eventuele besmetting en vermenging te voorkomen. Resten van bestrijdingsmiddelen kunnen bijvoorbeeld onbedoeld via de lucht, water, transportkisten, pallets of transportbanden op de biologische producten terechtkomen. De fysieke scheiding is verplicht tijdens de verwerking, de opslag en het transport en geldt zowel voor verpakte als onverpakte producten.

Biologische handelsbedrijven moeten een kwaliteitsplan opstellen, waarin alle maatregelen staan die ze nemen om aan de biologische regelgeving te voldoen. Onderdeel van het kwaliteitsplan is in ieder geval een uitleg over de procedure om de scheiding van biologische en gangbare producten te kunnen garanderen.

Bij de administratieve scheiding is van belang dat inzichtelijk is welke, en hoeveel, biologische producten het bedrijf binnenkomen en weer verlaten. Skal checkt daarvoor ook de facturen en biologische certificaten van de leveranciers.

Uitzonderingen op de certificeringsplicht

Winkels, bijvoorbeeld bloemisterijen, die biologische producten direct verkopen aan de consument zijn uitgezonderd van de

certificeringsplicht en hoeven zich dus niet aan te sluiten bij Skal. Daarbij wordt 'direct' geïnterpreteerd als 'de fysieke aanwezigheid van verkoper én koper bij de verkoop van een biologisch product'.

Webshops vallen dus niet onder die uitzondering. Voor een webshop die alleen voorverpakte producten (bv. bloembollen) verkoopt aan consumenten zonder dat zijn bedrijfsgegevens erop staan, geldt wel een lichter regime. Registratie bij Skal is dan voldoende (zie www.skal.nl/webshops).

Een webshop die biologische producten verkoopt met eigen naam/label erop, moet wel gecertificeerd zijn. Bij winkelketens die biologische producten direct aan consumenten verkopen, bijvoorbeeld Intratuin, staat het distributiecentrum onder controle van Skal.

In 2021 vinden er wijzigingen plaats in de regelgeving met mogelijk wat aanpassingen in de certificeringsplicht voor winkels. Kijk voor de actuele stand van zaken op www.bionext.nl.

Andere keurmerken

Tot 2012 was het Eko-keurmerk het Nederlandse keurmerk voor biologische producten. Na 2012 is dit veranderd en tegenwoordig is 'het groene blaadje' het algemene keurmerk voor biologische producten in heel Europa.

Het Eko-keurmerk bestaat nog wel als privaat keurmerk en stelt aanvullende eisen, bovenop de Europese biologische wetgeving. Hiervoor moet een bedrijf aangesloten zijn bij Stichting Eko-keurmerk. Voor de sierteeltsector zijn er binnen Stichting Eko nog geen aanvullende normen opgesteld.

De biologische eisen voor sierteelt

Een biologische teler moet o.a. aan de volgende eisen voldoen

Uitgangsmateriaal

Het gebruik van biologische uitgangsmateriaal is in de biologische landbouw verplicht, indien beschikbaar. De beschikbaarheid is te vinden op www.biodatabase.nl. Voor het gebruik van gangbaar uitgangsmateriaal moet de teler een ontheffing aanvragen bij Skal Biocontrole.

Vruchtwisseling

Om de bodem gezond te houden en bodemziektes te voorkomen passen biologische telers verplicht vruchtwisseling toe. Hierbij staat er steeds een ander gewas op hetzelfde stuk grond. Bloembollentelers doen dit bijvoorbeeld door na bloembollen groenbemesters te telen of een voedselgewas. Telers van biologische eenjarige snijbloemen telen over het algemeen een grote verscheidenheid aan gewassen, waardoor de doelen van vruchtwisseling gewaarborgd worden. Veel telers in de sierteeltsector werken met vaste, meerjarige planten. Deze hoeven uiteraard niet elk jaar op een andere plek te staan, net als in de fruitteelt.

Bemesting

Voor de bemesting maken biologische telers gebruik van natuurlijke meststoffen zoals stalmest en compost. Daarbij moet minimaal 65% van de stikstofgift van biologische mest, compost of natuurcompost afkomstig zijn.

Telen in potten

De biologische teelt vindt in principe plaats in de volle grond. Een uitzondering wordt gemaakt voor gewassen die inclusief groeimedium worden verkocht. Dit is het geval bij siergewassen die in pot worden verkocht. In die situatie hoeft de grond dus ook niet te worden omgeschakeld en kan een teler sneller het biologisch certificaat verkrijgen. Er worden wel eisen gesteld aan de samenstelling van de potgrond.

Onkruidbeheersing

In de biologische teelt is het gebruik van herbiciden niet toegestaan. Onkruiden worden mechanisch of thermisch (door branden) verwijderd.

Ziekten en plagen

Ziekten en plagen worden in de biologische landbouw in de eerste plaats voorkomen door het toepassen van teeltmaatregelen zoals vruchtwisseling en door het gebruik van sterke rassen. Daarnaast wordt de aanwezigheid van nuttige natuurlijke vijanden zoals roofmijten zoveel mogelijk bevorderd. Als deze maatregelen onvoldoende effect hebben kunnen concurrerende micro-organismen en gewasbeschermingsmiddelen van natuurlijke oorsprong ingezet worden. De toegestane middelen kunt u vinden via Skal Biocontrole.

Parallelteelt

Parallelteelt is niet toegestaan. Er is sprake van parallelteelt wanneer tegelijkertijd biologische (afzet biologisch of in omschakeling) en niet-biologische (afzet gangbaar) gewassen geteeld worden van dezelfde soort. Dit betekent dat binnen één bedrijf eenzelfde gewas, bijvoorbeeld de tulp, niet zowel gangbaar als ook biologisch geteeld mag worden.

Meer informatie

Biobol | De vereniging voor biologische bloembollentelers | www.biobol.nl

Pure Organic | Vereniging van biologische sierteeltkwekers | www.pure-organic.nl

Skal Biocontrole | Certificeringsinstantie van biologische productie en handel | www.skal.nl

Stichting Bionext | Ketenorganisatie voor de biologische landbouw | www.bionext.nl

Biokennis | Dossier (bloem)bollenteelt | bit.ly/bloembollenteelt

Colofon

Tekst | Niels Heining en Maaïke Raaijmakers

Redactie | Sabine Horsting en Leonie van der Velden

Foto's | Liesbeth Schellekens, John Huiberts en Hans Kramer

Dit is een uitgave van

Bionext

BIOLOGISCH

